

Művelődésfilozófia

BKS1103

Az egy féléves tárgy bevezetést nyújt a kultúraelméletek néhány reprezentatív paradigmájába, általában a kultúra (és a civilizáció) fogalmáról alkotott filozófiai elképzelésekbe éppúgy, mint a korunkban meghatározó szerepet játszó fogalmak és teóriák némelyikébe (medialitás, nyelv, képiség, kulturális emlékezet, test- és térelméletek, digitalizáció, globalizáció). Pedagógia célja, hogy a félév végére kialakítsa az önálló szövegfeldolgozás és referálás elvárható képességét.

A teljesítés feltételei: - rendszeres óralátogatás
- az alábbi irodalom ismerete
- sikeres szóbeli vizsga

1. Kultúra és civilizáció

Márkus György: A kultúra: egy fogalom keletkezése és tartalma.

In: *Kultúra és modernitás*. Bp: T-Twins, 1992, 9-41.

<https://www.filozofia.bme.hu/sites/default/files/anyagok/663/M%C3%A1rkus%20Gy%C3%B6rgy%20-%20A%20kult%C3%BAra%20-%20egy%20fogalom%20keletkez%C3%A9se%20%C3%A9s%20tartalma.doc>

Hanna Arendt: A kultúra válsága. In: uő: *Múlt és jövő között*. Bp: Osiris, 1995. 204-232.

Részletek Norbert Elias, Oswald Spengler, John Huttington műveiből.

2. Medialitás és kultúra: nyelv, kép, technika

Nyíri Kristóf három írása

A gondolkodás képmélete – <http://mek.niif.hu/00500/00587/html/>

Mobiltárs a szélessáv sodrában – <http://www.matud.iif.hu/06jul/12.html>

Szövegszerkesztővel gondolkodva – http://www.hunfi.hu/nyiri/Szovegszerkesztovel_gondolkozva.pdf

3. Kulturális emlékezet

Jan Assmann: *A kulturális emlékezet - Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Atlantisz, 2013. (részletek)

4. Digitalizáció

Martin Burckhardt – Dirk Hörfer: *Minden és semmi - A digitális világpusztítás feltárulása*. Bp: Atlantisz, 2018. (részletek)

5. Tér és kultúra

Cassirer: *Mitikus, esztétikai és teoretikus tér*. <http://www.c3.hu/scripta/vulgo/2/1-2/cassir.htm>

Michel Foucault: *Eltérő terek*

https://drive.google.com/file/d/0Bx9uBjI_brACUFM3T1NRdHNYQUE/view

Marc Augé: *Nem-helyek. Bevezetés a szürmodernitás antropológiájába*.

Bp: Műcsarnok Könyvek, 2012.

6. Globalizáció és civilizációk

hallgatói referátumok a Magyar Tudomány 2002. júniusi számának írásaiból

<http://epa.oszk.hu/00700/00775/00043/index.htm>

(Szentés Tamás, Vitányi Iván, Chikán Attila, Simai Mihály, Bayer József, Csányi Vilmos, Hankiss Elemér, Rostoványi Zsolt, Csizmadia Sándor, Palánkai Tibor írásai)

Nyíregyháza, 2018. augusztus 24.

Csobó Péter György

Filozófiatörténet

BAI0019

Az egy féléves tárgy rövid bevezetést nyújt a filozófia történetébe az ókortól napjainkig. A tárgy teljesítésének feltétele a rendszeres óralátogatás, a kiadott irodalom ismerete és a sikeres szóbeli vizsga.

Témakörök

1. A filozófia kezdete, preszókratikusok, szofisták
2. Szókratész
3. Platón ideatana
4. Arisztotelész és a szubsztancia-tan
5. A racionalizmus, Descartes filozófiája
6. A kanti kriticismus
7. Az igazság fogalma Nietzsche korai filozófiájában
8. Michael Foucault hatalom és szubjektum viszonyáról
9. A test filozófiái
10. A felvilágosodás fogalmai

Kötelező irodalom:

1. **Steiger Kornél: *Filozófia.***
Tankönyv. Holnap Kiadó, Bp., 1997. („Metafizika” és „Ismeretelmélet”): 21-101.
2. **Steiger Kornél: *Bevezetés a filozófiába.***
Szöveggyűjt. Bp.: Tankönyvkiadó, 1995. (A görög filozófia Arisztotelész *Politikájáig*)
3. **Platón: *Szókratész védőbeszéde.***
In: Platón összes művei. I. 399-439. / ill. az interneten (MEK)
4. **Platón: *Az állam.***
a VI. fejt. vége („osztott vonal-hasonlat”); és a VII. fejt. eleje („barlang-hasonlat”)
5. **René Descartes: *Elmélkedések az első filozófiáról.***
Bp: Atlantisz, 1994. 25-43, és 89-108.
6. **Immanuel Kant: *A tiszta ész kritikája.***
Bevezetés. Ictus, Bp., 1996. 29-72.
7. **Immanuel Kant: *Válasz a kérdésre, mi a felvilágosodás?***
<http://m.cdn.blog.hu/ko/kotelezok/file/kant.pdf>
8. **Adorno – Horkheimer: *A felvilágosodás dialektikája.***
Bp.: Atlantisz, 1990. 19-63.
9. **Friedrich Nietzsche: *A nem morálisan felfogott igazságról és hazugságról.***
Athenaeum 1992/3.
11. **Michel Foucault: *A panoptikusság.***
In: uő: *Felügyelet és büntetés.* Bp.: Gondolat, 1990. 267-308.
12. **Marcel Mauss: *A test technikái.***
In: uő: *Szociológia és antropológia.* Osiris, Bp., 2004. 425-446.

Filozófia

Kötelező irodalom

Tételek

13. A filozófia kezdete, a preszókratikus és a szofista filozófia
14. Szókratész filozófiája
15. Platón ideatana
16. Arisztotelész és a szubsztancia-tan
17. A sztoikus filozófia
18. Az istenérvek a középkorban és az újkorban
19. A racionalizmus és az empirizmus általános jellemzői
20. Descartes filozófiája

Kötelező irodalom:

1. **Steiger Kornél: Filozófia.**

Tankönyv. Holnap Kiadó, Bp., 1997.

- a „Metafizika”

- és az „Ismeretelmélet” c. fejezetek 21-101. p.

2. **Steiger Kornél: Bevezetés a filozófiába.**

Szöveggyűjtemény. Tankönyvkiadó, Bp., 1995. A következő részek:

1. a görög filozófiáról szóló rész Arisztotelész *Politikájáig*;

2. istenérvek (Aquinói Szt. Tamás, Canterbury Szt. Anzelm, Descartes (175-185.) szövegei)

3. **Platón: Szókratész védőbeszéde.**

In: Platón összes művei. I. 399-439. / ill. az interneten (MEK)

4. **Platón: Az állam.** (elérhető több kiadásban) (részletek)

VI. fejezet vége = „osztott vonal-hasonlat”

VII. fejezet eleje = az ún. „barlang-hasonlat”

5. **Platón: Phaidrosz.**

Ikon Kiadó, Bp., 1994. (Matúra sorozat)

[- más kiadás: *Platón összes művei.* Európa Kiadó, Bp., 1984. (Bibliotheca Classica)

- más kiadás: Atlantisz Kiadó, Bp., 2005.]

6. **René Descartes: Elmélkedések az első filozófiáról.**

Atlantisz, Bp., 1994. 1-2. elmélkedés (25-43), 6. elmélkedés (89-108)